

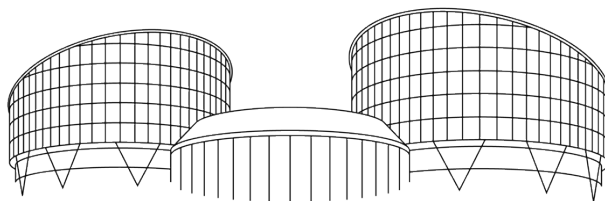

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

TREĆE ODJELJENJE

PREDMET BEIAN PROTIV RUMUNIJE (br. 1)

(Predstavka br. 30658/05)

PRESUDA
[Izvodi]

STRAZBUR

6.decembar 2007. godine

PRAVOSNAŽNA

06.03.2008. godine

U predmetu Beian protiv Rumunije (br. 1),

Evropski sud za ljudska prava (Treće odjeljenje), zasijedajući u Vijeću u sastavu:

Boštjan M. Zupančič, *Predsjednik*,
Corneliu Bîrsan,
Elisabet Fura-Sandström,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ineta Ziemele,
Isabelle Berro-Lefèvre, *sudije*,

i Santiago Quesada, *Sekretar Odjeljenja*,

nakon vijećanja bez prisustva javnosti dana 15. novembra 2007. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena toga dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut predstavkom (br. 30658/05) protiv Rumunije koju je 4. avgusta 2005. godine Sudu po članu 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) podnio državljani Rumunije, g. Aurel Beian (u daljem tekstu: Podnosilac predstavke).

2. Podnosioca predstavke zastupala je njegova supruga, g-đa Elena Beian. Vladu Rumunije (u daljem tekstu: Vlada) zastupao je njihov Zastupnik, g. R.H. Radu iz Ministarstva za vanjske poslove.

3. Podnosilac predstavke naveo je da su postupci koje je on pokrenuo potražujući davanja iz socijalnog osiguranja bili nepravični i da je, u poređenju sa drugim ljudima u sličnim situacijama, prema njemu izvršena diskriminacija.

4. Dana 2. juna 2006. godine Sud je odlučio da Vladi dostavi obavještenje o predstavi. Takođe je odlučeno da se meritum predstavke ispita u isto vrijeme kao i njena prihvatljivost (Član 29 stav 3).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnosilac predstavke rođen je 1932. godine u Sancraiu de Mureș gdje i živi.

6. 1953. godine podnosilac predstavke pozvan je da služi vojsku. Međutim, pošto se njegov otac protivio kolektivizaciji poljoprivrednog

zemljišta, njemu nije bilo dozvoljeno da prođe kroz vojnu obuku. Umjesto toga on je bio raspoređen u određeni broj vojnih jedinica, uključujući jedinicu Vatra Dornei, kao građevinski radnih. Njegov je vojni rok završio 1955. godine.

7. 1961. godine ukinut je Odsjek za rad, upravni organ koji je okupljao sve vojne jedinice posebno oformljene za vojnike koji služe vojni rok, a ne mogu da pohađaju vojnu obuku

8. Zakon br. 309 od 22. maja 2002. godine (u daljem tekstu: Zakon br. 309-2002) kao prinudni rad prepoznao je i rad koji se obavljao u vojnim jedinicama koje su bile u nadležnosti Odsjeka za rad, i predvidio kompenzatorne mjere uključujući mjesečne naknade, besplatno liječenje i izuzeće od plaćanje naknade za televiziju.

9. 22. avgusta 2002. godine podnosilac predstavke obratio se okružnom fondu za penzijsko i socijalno osiguranje (u daljem tekstu: okružni fond), tražeći davanja po Zakonu 309-2002. U odluci od 19. 12. 2002. godine okružni fond odbio je zahtjev na osnovu činjenice da podnosilac predstavke nije služio vojni rok u vojnoj jedinici koja je bila u nadležnosti Odsjeka za rad.

10. Dana 5. maja 2003. godine podnosilac predstavke pokrenuo je postupak protiv okružnog fonda pred Apelacionim sudom Targu Mureș, u kome je tražio da se poništi odluka od 19. decembra 2002. godine i da se prizna da je on obavljao prinudni rad tokom svog vojnog roka.

11. U presudi od 2. juna 2003. godine Apelacioni sud presudio je u korist podnosioca predstavke i naložio okružnom fondu da donese novu odluku kojom će mu dodjeljivati davanja predviđena Zakonom br. 309-2002. Na osnovu evidencije u vojnoj knjižici podnosioca predstavke Apelacioni sud zaključio je da je on radio na različitim građevinskim projektima sa vojnom jedinicom Vatra Dornei i da je otpušten iz vojne službe kao "neobučeni vojničar za borbu".

12. Okružni fond žalio se Visokom kasacionom sudu.

13. Na zahtjev podnosioca predstavke, Visoki kasacioni sud uputio je Ustavnom sudu prigovor koji je podnosilac predstavke podnio na član 1 Zakona br. 309-2002. Podnosilac predstavke naveo je da, praveći razliku između lica koja su obavljala istu vrstu prinudnog rada tokom svog vojnog roka, odredba o kojoj je riječ krši član 16 Ustava i Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. On je smatrao da ta razlika u tretmanu nije opravdana pošto je bazirana samo na hijerarhijskoj strukturi kojoj je pripadala vojna jedinica pojedinca koji je služio vojni rok.

14. Ustavni sud odbacio je prigovor u svojoj presudi od 1. aprila 2004. godine, u kojoj se našao i sljedeći tekst:

“Definicija kategorije lica koja imaju pravo na određene mjere kao nadoknadu za prinudu i poteškoće kroz koje su prošli u prošlosti... stvar je samo zakonodavca, uz uslov da se ne stvore nikakve privilegije ili diskriminacija između lica koja pripadaju

istoj kategoriji i nalaze se u identičnoj situaciji. Član 1 Zakona br. 309-2002 ne dovodi do bilo kakvih privilegija ili diskriminacije kojima bi se kršio član 16 Ustava.”

15. U presudi od 8. juna 2004. godine u kojoj je presudio u korist Okružnog fonda, Visoki kasacioni sud poništio je presudu Apelacionog suda i poslao predmet na dalju pripremu, sa ciljem da se utvrdi da li je vojna jedinica Vatra Dornei bila pridružena Odsjeku za rad.

16. U dopisu od 1. novembra 2004. godine koje je odgovor na zahtjev Apelacionog suda za informacijama, vojna jedinica Pitești koja je vodila vojne arhive, navela je da vojna jedinica Vatra Dornei nije postojala na listi jedinica pridruženih Odsjeku za rad. Oni su dodali, da je prema pravilima za implementaciju Zakona br. 309-2002, listu sastavljao Državni fond za penzijsko i socijalno osiguranje, koji je tu listu stavljao na raspolaganje ovoj vojnoj jedinici kao "instrument za rad".

17. Dana 3. novembra 2004. godine državni arhiv Ministarstva unutrašnjih i upravnih poslova obavijestio je Apelacioni sud da vojna jedinica Vatra Dornei nije bila pridružena Odsjeku za rad.

18. Na osnovu informacije koju je obezbijedila vojna jedinica Pitești i državni arhiv, te zauzimajući stav da se Zakon br. 309-2002 odnosi samo na regrute koji su radili u vojnim jedinicama pod nadležnošću Odsjeka za rad, Apelacioni sud odbacio je zahtjeve podnosioca predstavke u presudi od 8. novembra 2004. godine.

19. Podnosilac predstavke žalio se Visokom kasacionom sudu. U svom podnesku, ograničavajući se na reprodukovanje informacije iz liste koju je sastavio Državni fond za penzijsko i socijalno osiguranje i propuštajući da provjeri dosije o regrutovanju u kome se nalazio dokaz obavljenog rada, vojna jedinica Pitești nije na adekvatan način odgovorila na zahtjev za informacijama koji je predao Apelacioni sud.

20. Podnosilac predstavke dalje je osporio razliku koju Zakon pravi između regruta koji su prinudni rad obavljali u vojnim jedinicama koje su odgovarale Odsjeku za rad i drugih regruta koji, iako su obavljali istu vrstu posla, nisu imali pravo na davanja po ovom Zakonu isključivo zato što njihove vojne jedinice nisu bile u nadležnosti Odsjeka za rad. On je tvrdio da je, u svakom slučaju, Visoki kasacioni sud u svojoj presudi od 21. januara 2004. godine, prepoznao da je regrut koji je bio u sličnoj situaciji kao i on obuhvaćen odredbama Zakona br. 309-2002.

21. U pravosnažnoj presudi od 13. maja 2005. godine, Visoki kasacioni sud odbacio je žalbu i potvrdio presudu Apelacionog suda na sljedećoj osnovi:

“Po Zakonu br. 309-2002, lica koja su služila vojni rok u periodu između 1950 i 1961, godine u radnim brigadama koje su bile u nadležnosti Odsjeka za rad obuhvaćene su odredbama tog Zakona.

Slijedi da odlučujući kriterijum za to da li neko može da ostvaruje prava po tom Zakonu nije vrsta posla koju je lice obavljalo u vojnoj jedinici, na primjer građevinski

rad, već da li je dotična jedinica bila u nadležnosti Odsjeka za rad u okviru kojega su se osnivale radne brigade

Stoga, s obzirom na informaciju koju je dostavila vojna jedinica Pitești u svom dopisu u kome navodi da jedinica kojoj je pripadao podnosilac predstavke nije bila na listi jedinica koje su odgovarale Odsjeku za rad, Apelacioni sud jeste bio u pravu kada je odlučio da u ovom konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi za primjenu Zakona i kada je shodno tome odbacio žalbu.”

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

1. Zakon br. 309 od 22. maja 2002. godine (“Zakon br. 309-2002”) koji se odnosi na pravo na određena davanja za lica koja su služila vojni rok pod okriljem Odsjeka za rad u periodu između 1950 i 1961 godine i na dosuđivanje tih davanja.

Član 1

“Svaki Rumunski građanin koji je služio vojni rok u periodu između 1950. i 1961. godine u radnim brigadama koje su bile u nadležnosti Odsjeka za rad obuhvaćen je odredbama ovog Zakona.”

Član 2

“Lica iz člana 1 imaju pravo na mjesečnu naknadu ...”

Član 4

“Lica iz člana 1... takođe imaju pravo na...:

- besplatno liječenje i lijekove ...;
- izuzeće od plaćanja naknade za televiziju...”

Član 6

“(2) Davanja iz prethodih stavova dosuđuju se na zahtjev, nakon što se razmotre upisi u vojnoj knjižici ili potvrde koje izda štab okruga ili vojna jedinica Pitești.

(3) Zahtjevi za ova davanja upućuju se okružnim fondovima za penzijsko i socijalno osiguranje.”

2. Uredba Vlade kojom se predviđaju pravila za sprovođenje Zakona br. 309-2002, donesena 10. oktobra 2002. godine.

Član 7

“Za svrhe dosuđivanja davanja predviđenih ovim Zakonom, Državni fond za penzijsko i socijalno osiguranje može da traži od državnog arhiva ... da sastavi, na osnovu dokumenata koje ima na raspolaganju, listu radnih brigada koje su u nadležnosti Odsjeka za rad..”

3. Presuda Visokog kasacionog suda od 2. decembra 2003. godine

22. U slučaju koji je sličan ovom, bivši regrut koji je obavljao prinudni rad u vojnoj jedinici koja nije bila u nadležnosti Odsjeka za rad tražio je prava po odredbama Zakona br. 309-2002. Kada je okružni fond za penzijsko i socijalno osiguranje odbacio njegov zahtjev jer se Zakon odnosio samo na one regrute koji su bili angažovani u radnim brigadama, on se žalio Apelacionom sudu, koji je presudio u njegovu korist.

23. Nakon žalbe okružnog fonda, Visoki kasacioni sud potvrdio je presudu Apelacionog suda na sljedećem osnovu:

“Pošto nije sporna činjenica da je podnositelj tužbe bio podvrgnut prinudnom radu... nema opravdanja da mu se uskrate davanja o kojima je riječ. Ukoliko bi se to učinilo stvorila bi se neravnopravna situacija, jer bi se uskratila nadoknada licima koja su služila vojni rok u identičnim uslovima i koja bi, iz čisto formalnih razloga, koji se odnose samo na hijerarhijsku strukturu kojoj su pripadale njihove vojne jedinice bila izložena drugačijem tretmanu čisto diskriminatorne prirode.”

4. Ostale presude Visokog kasacionog suda

24. U nizu drugih presuda, uključujući i onu od 4. novembra 2003. godine, 21. januara, 2. juna i 14. decembra 2004. godine, 11. i 19. januara, 7, 14, 18, 22 i 28. februara, 1, 8, 14 i 28 marta i 24 maja 2005. godine, te 24 maja i 6. juna 2006. godine, Visoki kasacioni sud donio je presude sa istim rezultatom kao što je gore navedeno.

25. Međutim, u drugim presudama, a naročito u onima koje su donesene 13. i 28. novembra 2003. godine, 11. marta i 15, 22 i 29. aprila 2004. godine, 11. i 18. januara, 1, 17. i 21. februara, 1, 10 i 28. marta, 13. i 23. maja i 14. novembra 2005. godine, te 12. i 13. aprila i 25. maja 2006. godine, ovaj sud je donio presude sa suprotnim dejstvom, izražavajući mišljenje da regruti koji nisu služili vojni rok u vojnoj jedinici koja je u nadležnosti Odsjeka za rad nisu obuhvaćeni odredbama Zakona br. 309-2002.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 STAV 1 KONVENCIJE

26. Podnosilac predstavke naveo je da je došlo do dvostruke povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

27. Prije svega, on se žalio na povredu principa pravne sigurnosti zbog postojanja suprotstavljenih presuda u sudskoj praksi Visokog kasacionog suda. Drugo, on je tvrdio da o njegovoj tužbi nije odlučio "nezavisan i nepristrasan sud", pošto su domaći sudovi odlučujuću težinu dali informacijama koje je dostavila vojna jedinica Pitești, iako se ona ograničila na to da reprodukuje informacije koje su se nalazile na listi koju je sačinio okrivljeni. Član 6 stav 1 Konvencije u svom relevantnom dijelu predviđa:

“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ... ima pravo na pravičnu ... raspravu ... pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ...”

A. Pravna sigurnost i sudska praksa Visokog kasacionog suda

...

2. *Meritum*

29. Vlada je navela da su u potpunosti poštovani principi nezavisnosti i nepristrasnosti sudova, ažurnosti postupaka, javnog suđenja i ravnopravnosti pred zakonom.

30. Prema njihovim podnescima, činjenica da su u sličnim slučajevima domaći sudovi presudili u korist drugih bivših regruta čija se situacija mogla uporediti sa situacijom podnosioca predstavke nije imala uticaja na pravičnost postupka. Nadalje, tumačenje člana 1 Zakona br. 309-2002 koje su dali domaći sudovi bilo je u skladu sa sudskom praksom Ustavnog suda.

31. Podnosilac predstavke naveo je da je ovo tumačenje predstavljalo povredu principa pravne sigurnosti. Po njegovom mišljenju, pristup za koji su se odlučili domaći sudovi u ovom predmetu bio je u suprotnosti sa drugim presudama, a naročito sa presudama Visokog kasacionog suda, na osnovu kojih je on mogao razumno da očekuje da se donese presuda u njegovu korist.

32. Sud ističe na početku da se Konvencijom ne propisuju konkretne obaveze Stranama ugovornicama da predvide pravni lijek za nepravdu ili štetu koja je nanesena prije nego što je država ratifikovala Konvenciju (v. *mutatis mutandis*, *Kopecký protiv Slovačke* [GC], br. 44912/98, stav 38, ECHR 2004-IX).

33. Međutim, kada države odluče da donesu zakone kojima se obezbjeđuje nadoknada žrtvama nepravdi iz prošlosti, onda taj zakon mora

da se sprovodi sa razumnom jasnoćom i koherentnošću da bi se izbjeglo, što je više moguće da dođe do pravne nesigurnosti i dvosmislenosti za pravna lica o kojima je riječ. U tom kontekstu, treba naglasiti da nesigurnost - zakonodavna, upravna ili sudska, jeste važan faktor koji treba uzeti u obzir u ocjeni postupanja države (v. *mutatis mutandis*, *Broniowski protiv Poljske* [GC], br. 31443/96, stav 151, ECHR 2004-V, i *Păduraru protiv Rumunije*, br. 63252/00, stav 92, ECHR 2005-XII).

34. U ovom predmetu Sud napominje da, po uslovima Zakona br. 309-2002, jedina lica koja su ispunjavala uslove da budu obuhvaćena mjerama kompenzacije jesu bili regruti koji su obavljali prinudni rad u jedinicama koje su bile u nadležnosti Odsjeka za rad. U nizu presuda koje su donesene nakon presude od 2. decembra 2003. godine i na osnovu principa zabrane diskriminacije, Visoki kasacioni sud proširio je djelokrug Zakona br. 309-2002 na sve regrute koji su obavljali prinudni rad tokom svog vojnog roka, bez obzira na hijerarhijsku strukturu kojoj je pripadala njihova vojna jedinica.

35. Međutim, u drugom nizu presuda koje su donesene u istom periodu sud je razvio i dio sudske prakse koji je bio potpuno suprotan ovom prvom, odbacujući žalbe, kao u slučaju podnosioca predstavke, bivših regruta koji su takođe obavljali prinudni rad, ali ne u okviru Odsjeka za rad.

36. Kako ne postoji mehanizam kojim bi se osigurala dosljednost u sudskoj praksi domaćih sudova, najviši domaći sud donosio je dijametralno suprotne presude, ponekad istog dana, u vezi sa područjem djelovanja Zakona br. 309-2002 (v. na primjer, presudu od 11. januara i 1. i 28. marta 2005. godine).

37. Doduše, razlike u sudskoj praksi svojstvene su svakom sudskom sistemu koji se bazira na mreži prvostepenih i žalbenih sudova koji imaju nadležnost nad određenom teritorijom. Međutim, uloga vrhovnog suda jeste upravo da razriješi takve konflikte (v. *Zielinski i Pradal i Gonzalez i drugi protiv Francuske* [GC], br. 24846/94 i 34165/96 do 34173/96, stav 59, ECHR 1999-VII).

38. U ovom konkretnom predmetu jasno je da je Visoki kasacioni sud bio izvor dubokih i trajnih razilaženja na koje se žalio podnosilac predstavke.

39. Praksa koja se razvila u najvišem sudskom organu zemlje sama po sebi je suprotna principu pravne sigurnosti, principu koji je svojstven svim članovima Konvencije i koji predstavlja jedan od osnovnih elemenata vladavine prava (v. *mutatis mutandis*, *Baranowski protiv Poljske*, br. 28358/95, stav 56, ECHR 2000-III). Umjesto da ispuni svoj zadatak da postavi tumačenje koje će se slijediti, Visoki kasacioni sud i sam je postao izvorom pravne nesigurnosti, čime je doveo do podrivanja povjerenja građana u sudski sistem (v. *mutatis mutandis*, *Sovtransavto Holding protiv Ukrajine*, br. 48553/99, stav 97, ECHR 2002-VII, i *Păduraru*, citirano

ranije u tekstu ove presude, stav 98; v. i, za razliku od toga, *Pérez Arias protiv Španije*, br. 32978/03, stav 27, 28. jun 2007. godine).

40. Sud stoga zaključuje da je ovaj nedostatak sigurnosti u odnosu na sudsku praksu imao efekat da je podnosiocu predstavke uskraćena bilo kakva mogućnost da dobije davanja predviđena Zakonom br. 309-2002, dok su drugim licima u sličnoj situaciji ta davanja bila dosuđena.

Shodno tome, utvrđuje se da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije.

...

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

...

2. *Nalazi* da je došlo do povrede člana 6 stav 1 Konvencije;

...

Sačinjeno na francuskom i dostavljeno u pisanoj formi 6. decembra 2007. godine, po pravilu 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Santiago Quesada
Sekretar

Boštjan M. Zupančič
Predsjednik

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. godina.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.